

ATASSUT

Steen Lyngø

UKA 2015/7

11. 11. 2015

2016-imut Aningaasanut Inatsisissamut Siunnersuut

(Aningaasaqarnermut, Aatsitassanut Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq)

Aallarniutigalugu ATASSUT-mit Aningaasaqarnermut ataatsimiitsitaliap 2016-mut Aningaasanut inatsisissap aappassaaneerseqarnissaa sioqqullugu sukumiisumik sulillaarsimaneranut qutsavigerusupparput. Aamma ATASSUT-mit Naalakkersuisut Aningaasanut inatsisissatut siunnersuummut atatillugu isumaqatigiinniarnerni naaperiaalluarniartarsimaneranut qutsavigerusuppavut. Minnerunngitsumillu aamma atorfillit pikkorissorsuit sulillaarsimanerinit qutsavigerusuppavut.

Namminersorluni inuutissarsiutilinnut atugassarititat pitsaasut tassaavoq aamma inuiaqatigiit aningaasarsiorneranut pitsaasumut atugassarititaq.

Suliffeqarfimmik aallartitsinissaq ajornannginnerusariaqarpoq – suliffeqarfik isumassarsianik nutaanik aallaaveqaruni –imaluunniit suliffeqarfimmi ingerlatsilluni, tunisassianik nutaanik ineriartortitsisuugaanni.

Namminersorlutik inuutissarsiutillit tassaapput annikinnerusumik imaluunniit annertunerusunik ingerlatsisut. Inuutissarsiutillit minnerusut immikkuullarissunik unammilligassaqartarput, suliffeqarfiit annertunerusut atugaannit allaanerusunik.

Tassaasinnaapput nutaanik atortusinermi nalikillisaanissamut periarfissat allaanerusunik atugassaqaarnissaaq imaluunniit ineriartortitsinermut aningaasartuutit nalikillisaanissamut periarfissat atuuttuunissaat. Ttupinnanngitsumik ineriartortitsineq isertitaqarnissamik naatsorsuuteqaarnissaaq nalorninartorpassuaqarfiusinnaasarmat.

Kalaallit Nunaata pisariaqartippai aallarnisaarusuttut aamma inuussutissarsiorneq tunisassianik nutaanik ineriartortitsinissamut sapiissuseqarluni sakkussat. Taamaattumik pingaaruteqarpoq, inuaqatigiittut ineriartornitsinni taakku ingerlatsisut pitsaasumik ingerlanissaannut pisariaqartitaanut assigiinningsunut tulluurtunik sinaakktissaqartitsinissaq.

Takornariaqarneq

Silarsuaq millingaluttuinnarpoq. Oqariartaasiuvoq, nunarsuata kitaani ukiuni arlalinni atorneqarsimasoq. Aamma nunani pineqartuni takornariartitsinerup ineriartortinneqarnerani. Takornariartitsinermi atuisut tikitassanik nutaanik ujartuijuarput, piffissamilu kingullermi maluginiarsimavarput Kalaallit Nunaannut takornariartitsinermi ineriartortitsinissamut periarfissat ukiumiit ukiumut pitsanngoraluttuinnarneri. Nunanimi kangimut sanilitsinni Island qiviaannarsinnaavarput. Island nunatut tassaavoq, takornariartitsinermi periarfissaminnik nallersuunneqarsinnaanngitsumik ineriartortitsilluarsimasoq. Island nunatut ineriartorsimanermigut ullumikkut killiffigilersimasaminiit annertusinerusinnaanissaat killeqaleriartorpoq. Kisianni taamaakkaluartoq suli Island naammagisimaarinniinnarani ingerlavoq, Islandillu kissaatigivaa siunissami taamatut inissisimanertik attatiinnassallugu. Taamaattumik Island-ip pisariaqartippaa takornariaqartitsinikkut tunisassiaatiminnik suli ineriartortitsinerunissartik.

Taamaattumik maannakkut Island Kalallit Nunaannut saannikuuvoq, tamatumullu malitsigisinnaavaa Kalaallit Nunaanni takornarialerinermi pisariaqartitamik ilorraap tungaanut ajanneqalaarsinnaanera. Kisianni pingaaruteqarpoq, Kalaallit Nunaata periarfissamik atorluaasinnaanissaa aammalu suli ullumikkornit annertunerusumik Island-imik suleqateqarnissaa.

Takornarialerinerup ineriartortinnissaanut Island kisimi periarfissaassanngilaq, Island-imilli suleqateqarneq pisariaqarluinnarpoq Kalaallit Nunaanni takornarialerinerup ineriartortinneqarnera sukkanerusumik pissappat.

Takornarissanit immikkuullarissunik misigisaqarsinnaaneq ujartorneqarpoq, taamaattumik Kalaallit Nunaanni takornariartitsinerup annertusarnissaanut Ilulissat aallaaviulluarpoq. Taama oqareeraluarluta, tamatta nalugunangilarput, takornarissat nunamik tikitaqaraagamik nunap illoqarfittut pingaarnersaata aamma takunissaanik kissaateqartarnerat. Taamaattoqarnera kingullertigut Air Greenland-ip nunatta avataani takornarialerinermut attuumassuteqartumik

aaqqissuussinermi uppernarsisimavaat. Apersuinerit ingerlanneqarsimasut takutissimavaat takornarissat Kalaallit Nunaannukassagunik, kissaatigisimagaat Nuuk takussallugu.

Mittarfii

Ukiuni makkunani pisariaqartipparput mittarfitta ineriartortinnissaat, nunatta inuussutissarsiornikkut ineriartortitsinissap tungaatigut pisariaqartitaannut sapinngisamik naapertuuttunngortillugit. Kisianni mittarfiliorerit kisimik inuussutissarsiornermik ineriartortitsisuusinnaangillat, kisianni pingaarnersiuisoqartariaqarpoq imaluunniit mittarfiiit annertusarneqarsinnaapput inuiaqatigiinnut suut akikinnerusinnaaneri aallaavingalugit. Ullumikkut inuiaqatigiit angallannikkut attavilersuinikkullu aningaasartuuteqarnikkut oqimaattumik inissisimasumik ingerlatsipput. Pitsaanerusinnaavoq, sukkanerusinnaalluni aamma inuiaqatigiinnut akikinnerulluni Nuummi mittarfik annertusarneqarpat, timmisartut annerusut nunatta avataaneersut toqqaannarlutik Nuummut missinnaangorlutik. Ullumikkut Kalaallit Nunaanukartoqarniaraagat amerlanerit Nuummukartuusarput. Taamaattumik annertusaanissaq pingaartittariaqarparput aammalu nutaanik mittarfiliorerit tullerriaarneqartariaqarput Kalaallit Nunaata aningaasarsiornikkut aamma inuussutissarsiornermik ineriartortitsinikkut qanoq iluaqutigisinnaaneri aallaavingalugit.

Inuiaqatigiinni innuttat tamat oqartussaaqataaneranni pingaaruteqartumik ingerlatsisuupput

Kalaallit Nunaata inuiaqatigiinni innuttat suleqatitut illuatungiliisutullu pisariaqartippai pisortatigoortumik isummersornissami. Taamaattumik pingaaruteqarput, kattuffiit Sorlak-tut aamma ICC-tut ittut tunngaviumik ingerlatsinissaminni aningaasatigut tapersorsorneqarnissaat. Inuusuttut kattuffiat Sorlak qitiusumik kattuffiuvoq, inuusuttunut attuumassuteqartut kattuffiit katersuuffiat, tassaallunilu aamma Kalaallit Nunaata siunissaa pillugu suliniartuullunilu oqariartortuusoq, tassalu inuusuttut pillugit. Sorlak tassaavoq, inuusuttut pisariaqartitaannik isummersuutaanik ilisimasaqarfiusoq, taamaattumik Sorlak allannguuteqanngitsumik tapiissutinik pisartagaqaannassaaq.

Aamma taamatupajaaq ICC oqaatigineqarsinnaavoq Kattuffittut qitiusumik inissisimavoq, pisortatigoortumik isummersortarnermi. Tassani aamma pingaaruteqarpoq eqqaassallugu, ICC annertuumik nunatta avataani aamma inuit pisinnaatitaaffii pillugit suliaqartuummat.

Kalaallit Nunaannut pingaaruteqarpoq taamaattumik kattuffeqarnissaq, pingaartumik piffissami Kalaallit Nunaata suli politikkikkut aningaasarsiornikkullu namminersulivissimatinnagu. ATASSUT-mit isumaqarpugut suli annertuumik ICC Kalaallit Nunaata inuiaqatigiittut suliassa qarfigaat.

Sorlak-mik aamma ICC-mik tapersiineq, tassaavoq Kalaallit Nunaanni tamat oqartussaaqataanerata nukittuumik inissisimanissaanik pingaartitsinermik takutitsineq.

Nutaarsiassaqtitsiviit

Nutaarsiassaqtitsiviit inuinnaat naalakkersueqataanerannut pingaaruteqarput, nutaasiassaqtitsiviillu isummorsinnaalernermut pingaaruteqartuullutik. Aamma pingaaruteqatigivaat, nutaarsiassaqtitsiviit assigiinngisitaartunik isummorsorfiusinnaaneri. Pisortat ingerlataannik ataasiinnarmik nutaarsiassaqtitsiveqarnissaq peqqinnangilaq, kisianni aamma naammagiinnarsinnaanngilarput pisortat nutaarsiassaqtitsivianut ataasinnaarmik illuatungilersorneqarneq. Teknikkikkut ineriartorneq ullumikkut periarfissaqtitsileraluttuinnarpoq ingerlareersunut unammillersinnaasunik ingerlatsisinnaaneq.

Nutaarsiassaqtitsiviit qanoq imaqarnissaat pillugu naalakkersuisoqarsinnaanngilaq, tassani pingaaruteqarput nutaarsiassaqtitsiviit kiffaanngissuseqarlutik pituttugaannginnissaat.

Kalaallit Nunaanni nutaarsiassaqtitsiveqarniaraanni taava tapissuteqarluni aaqqissuussineq pisariaqarpoq. Kisianni aamma pingaaruteqarpoq naqissusissallugu, tapiissuteqarnissamut aaqqissuussinerit aallaaveqartariaqartut nutaarsiassalerinermi assigiinngisitaarnerusumik isummorsornissamut pilersitsisut. Tusagssiuteqarfinnut aaliangersimasunuinnaq tulluarsakkanik tapiissuteqartarneq qimakkiartorneqartariaqarpoq. Piumasaqaatit aaliangersimasut attatiinnarniaraanni taava aamma assigiinnarpaa nunami tusagassiuteqarnerup ineriartornissaa aaliangersimasumut pituttorneqarpat, tamannalu ullumikkut teknikikkut periarfissat eqqarsaatigissagaanni naapertuutinnngilaq.

Innuttaasut

Nunap pissarititaani annerpaat tassaapput nunap innuttaasui. Tassani annerpaamik aningaasalersuineq inissisimasariaqarpoq.

Sinaakutissat pisariaqartippavut, innuttaasunut ataasiakkuutaat toqqissisimanermik aamma pitsaasunik atugassaqaarnissaanut pilersitsisussat. Kisimiilluta ajornartorsiutit taakkartuinnarsinnaanngilavut, saperutsigu pisarialinnik oqimaatsunillu aaliangernissaq.

Innuttaasut amerlasuut arlaatigut isumaginninnikkut ajornartorsiutit inuunermi qanimut misigisarnikuuvaat. Misiginikuuvaat ilaqutariinni atonerluineq, imigassaq, kinguaassiutitsigut imaluunniit allatigut atonerluineq. Pingaaruteqarpoq ajornartorsiutit taakkartornissaat, kisianni pingaarnerpaavoq iliuseqarfigineqarnissaat.

ATASSUT-mit isumaqarpugut, inuiaqatigiit pisariaqartikkaat erseqqarissumik killiliinissaq, pingaartumik kinguaassiutitigut atonerluineq eqqartortillugu imaluunniit allatigut inunnik ulorianartorsiortitsinermi. ATASSUT-mit Inatsisartunut ilaasortaaqatitta Jens Erik Kirkegaard-ip Siumumeersup oqariartuutaanut, tassalu isummerfigisariaqaleripput kinguaassiutitigut atonerluisarnermut eqqarsaatigalugu sakkortunerusumik pineqaatissiisoqartalernissaa.

ATASSUT-mit isumaqarpugut, inuiaqatigiittut pinerluttulerinermi inatsisit pisoqalisoorimannginnersut aammalu ineriartornermut tulluarunnaarsimasut.

Innuttaasuni peqqissuseq annertuumik ilinniarsimassutsimut attuumassuteqarpoq, taamaattumik aamma pingaaruteqarluni maanna siunissamilu akeqanngitsumik peqqinnissaqarfimmit kiffartuunneqarsinnaaneq. Kisianni tassa peqqissutsip qanoq inissisimaneranut pingaarnerpaaq tassaavoq innuttaasut ilinniarsimassusiat. Innuttaasut akornanni qaffasinnerusumik ilinniarsimasut akornanni peqqissuseq taava aamma pitsaaneruserpoq. Taamaattumik pingaaruteqarpoq, ilinniarnissamat pitsaasunik kajumissaasiijuarnissarput.

Ilinniarsimanagerup amerlanerusut sulilersittarpai, naak suliffeqarfiit amerlanerulinngikkaluartut, avataaniilli sulisussanik pisariaqartitsineq annikillartussamat.

Ilinniarsimaneq aqutissaavoq inuiaqatigiit peqqinnerulernissaannut aammalu inuutissarsiornerup pitsaanerulernissaanut. Inuiaqatigiit aningaasarsiornerata pitsaanerulernissaat aqutissiuunneqassaaq.

Oqaaseqarsinnaannut qujanaq!